

УДК 658: 338.984

О. А. Кулик, студент

Д. О. Кулик, студент

Б. І. Беззубко, кандидат економічних наук, доцент

Донбаська національна академія будівництва і архітектури, м. Краматорськ, Україна

nik@donnaba.edu.ua

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті було проаналізовано стратегію управління підприємством з точки зору науково обґрунтованих досліджень різних видів і підходів щодо управління підприємством.

Ключові слова: стратегічне управління, стратегія, стратегічне планування.

O. A. Kulyk, student

D. O. Kulyk, student

B. I. Bezzubko, PhD (Public Administration), Assoc. Professor

Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, Kramatorsk, Ukraine

nik@donnaba.edu.ua

STRATEGIC MANAGEMENT OF AN ENTERPRISE

The article analyzes the enterprise management strategy from the view of the scientifically grounded study of various types and approaches to enterprise management.

Keywords: strategic management, strategy, strategic planning.

Актуальність дослідження. Стратегічне управління підприємством є однією із основних проблем розвитку економіки. З'являється багато робіт, присвячених стратегічному управлінню підприємства, які зачіпають різні характерні проблеми і можливості покращення стану, але значна кількість питань залишається відкритою.

Мета дослідження. Визначити основні поняття стратегічного управління як основної складової підприємства, розглянути основні стратегії розвитку та можливості їх втілення в реальність.

Виклад основного матеріалу. Для теперішнього часу в Україні характерні підвищені темпи відновлення виробництва, посилення невизначеності зовнішнього середовища, еволюція систем управління. Чим більш складним і непередбаченим ставав стан у сфері виробництва товарів і послуг, тим складніше було управляти цими процесами. Тому досить важливим стало питання стратегічного управління людськими ресурсами в Україні [1, с. 44].

В даний час в період ринкової економіки стратегічне управління є особливою технологією управління, яка забезпечує безперервне здійснення виробничого процесу організації в постійно мінливих умовах. Саме особливості структури і якості управління підприємством виконують в сучасних умовах найважливішу роль. Якість управління організацією дозволяє не просто досягати поставлених цілей, а й забезпечити виживання підприємства в умовах, коли кожна організація прагне здобути перемогу в досягненні конкурентної переваги. Для того, щоб досягти очевидного – конкурентної переваги важливо визначити продукцію, яка користуватиметься попитом у споживача, а також здійснювати випуск продукції високої якості в порівнянні з конкурентами. Безумовно, даний аспект, з одного боку, висуває особливі вимоги до технічних процесів, а з іншого, висуває також високі вимоги і до якості управління. Пов'язано це, перш за все з економічною, фінансовою

та маркетинговою політикою підприємства, а для цього необхідно ефективне управління, яке буде здатне реагувати на всі події і явища у зовнішньому середовищі.

Поточне функціонування забезпечує ритмічну діяльність підприємства шляхом обміну ресурсами між зовнішнім і внутрішнім середовищем при незмінних умовах зовнішнього середовища. Розвиток полягає в переході підприємства на нові умови функціонування у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища. Необхідною умовою поточного функціонування підприємства є стабільність зовнішнього середовища. Продукція підприємства має стійкий попит споживачів, пропозиція товару з урахуванням продукції конкурентів повинна знаходитися у рівновазі в порівнянні із попитом на даному ринку.

Аналіз більшості наукових джерел дає змогу зрозуміти, що на сьогоднішній день відсутній єдиний підхід до визначення поняття «стратегічне управління» та його сутності. Низка авторів визначає стратегічне управління як діяльність або процес щодо економічно-ефективного досягнення перспективних цілей підприємства на основі отримання конкурентних переваг та адекватного реагування на зміни зовнішнього середовища [2, с. 345]. На сьогоднішній день існує безліч визначень стратегічного управління, що пояснюється багатоаспектністю поняття, високою мінливістю зовнішнього середовища, яка детермінує необхідність уточнювати, доповнювати і актуалізувати термін. Сьогодні стратегія – це один з необхідних атрибутів ефективного ведення бізнесу. Як показує практика, в умовах конкурентної боротьби жодна компанія не може успішно існувати без її чіткого формулювання.

При формуванні системи стратегічного управління оцінка і вибір елементів, властивих даній системі, повинні здійснюватися таким чином, щоб зі всієї представленої сукупності компонент можна було вибрати найбільш доцільні. Стратегічне управління підприємством включає п'ять основних компонентів, що утворюють наступний ланцюг перспективно-цільових рішень (рис. 1).

Рисунок 1 – Ланцюг перспективно-цільових рішень в управлінні розвитком підприємства

1. Бачення – це планування майбутнього стану підприємства.
2. Сфера бізнесу – обрана специфіка роботи, яка пов'язана з певним видом діяльності, та становленням на ринку з урахуванням всіх можливостей даного підприємства.
3. Місія – підприємства являє собою сукупність основних цілей бізнесу.
4. Стратегія – сформований план дій, призначених для досягнення цілей підприємства.
5. Програми і плани – це система заходів щодо реалізації прийнятої підприємством стратегії, які беруть участь в реалізації стратегії, розробки оперативних планів і програм.

Необхідно визначити основні особливості стратегічного управління організації в сучасних ринкових умовах: Для того, щоб успішно здійснювати свою діяльність організації повинна мати чітку спрямованість, інакше кажучи, підприємство повинно мати конкретну стратегію, яка буде визначати систему управління підприємством. Ефективність діяльності підприємства безпосередньо залежить від того, які стратегічні цілі були досягнуті. Стратегія повинна постійно змінювати, відповідно до змін, які відбуваються у зовнішньому середовищі. Стратегія організації повинна мати власну унікальність.

З урахуванням узагальнення розглянутих трактувань стратегічного управління і його особливостей, відповідно до сучасного розуміння, стратегічне управління можна визначити таким чином: це процес управління підприємством, який враховує людський потенціал, запити споживачів задля здійснення гнучкого регулювання господарської діяльності та своєчасного і швидкого реагування на зміни зовнішнього середовища з метою досягнення конкурентних переваг, що в результаті забезпечує стабільне функціонування і розвиток підприємства в довгостроковій перспективі [3, с. 109].

Проблеми, що стосуються стратегічного управління, вимагають ретельного аналізу стратегічних ситуацій, в яких приймаються стратегічні рішення. Тут важливо здійснити певний прогноз, який допоможе імовірно оцінити результати, які очікує підприємство. І, нарешті, це допомагає вибрати найбільш оптимальний варіант рішення. Стратегічне управління – це управління підприємством, яке спирається на людський потенціал, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, здійснює гнучке регулювання і своєчасні зміни, які відповідають виклику з боку оточення і дозволяють досягти конкурентних переваг, що в результаті забезпечує стабільне функціонування і розвиток підприємства, досягнення його цілей в довгостроковій перспективі [4, с. 57].

Процес реалізації стратегії полягає в постійному моніторингу результатів і її корекції за допомогою адекватних і своєчасних стратегічних змін. До останніх можна віднести: реконструкцію підприємства; впровадження нової продукції та технологій, організаційних змін, оплати праці; вихід на нові ринки збуту.

Стратегічний контроль спрямований на з'ясування того, якою мірою реалізація стратегії призведе до досягнення цілей підприємства.

Практика бізнесу показує, що не може існувати єдиної для всіх компаній стратегії, так само і як не може існувати єдиного універсального стратегічного управління. Кожна компанія унікальна в своєму роді, і процес вироблення стратегії для кожної унікальний, так як він детермінований позицією компанії на ринку, динамікою її розвитку, її потенціалом, поведінкою конкурентів, характеристиками продукту, що виробляється, станом економіки, культурним середовищем та іншими факторами. Разом з тим вироблено узагальнені принципи здійснення стратегічного управління. Не слід забувати, що стратегічне управління – це в першу чергу продукт творчості топ-менеджерів, але також можна говорити і про певну теорію стратегічного управління, що дозволяє ефективно здійснювати управління організацією.

В умовах сучасного ринку саме стратегічний лідер, на основі нестандартного мислення, підприємницької творчості та інноваційного характеру дій, буде визначати напрямок росту, передумови цього зростання, потенційний успіх організації.

Висновок. Таким чином, варто виділити кілька основних підходів до визначення сутності стратегічного управління підприємством: системний, процесний та ситуаційний. Так, з одного боку, стратегічне управління підприємством розглядається як самостійно діюча

система, яка передбачає аналіз стану усіх сфер функціонування підприємства. З другого боку, стратегічне управління підприємством є процесом реалізації розроблених заходів, спрямованих на досягнення ефективного економічного розвитку цього підприємства. З третього – стратегічне управління повинно ґрунтуватись на постійному аналізі й розумінні ситуації, динаміки її зміни [5].

Таким чином, стратегічне управління являє собою особливу технологію в управлінні організацією в сучасних умовах, при нестабільному розвитку зовнішнього середовища і багатьох інших чинників, які роблять значний внесок у організацію в цілому.

Для формування стратегії підприємства жодна з теорій не є достатньою сама по собі, так як діяльність підприємства інтегруюча, тобто включає в себе всі аспекти. З цієї причини формування стратегії підприємства має спиратися на інтегровані підходи і опис його діяльності.

Література

1. Бурковська А., Романчик М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств через стратегічне управління людськими ресурсами. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2. No. 4. pp. 43–51. URL: <http://www.are-journal.com>.
2. Гурій Н. М., Колтунік А. Ю. Особливості сучасних підходів до стратегічного управління розвитком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 14, 2016 р.
3. Райковська І. Т. Модель сучасного стратегічного управління підприємством: зміст і компоненти, ISSN 1728-4236. *Вісник ЖДТУ*. № 3 (73), 2015 р.
4. Сапельнікова Н. Л., Вознюк Я. С. Сутність стратегічного управління, державне управління. *ДонДУУ МЕНЕДЖЕР* № 3 (72), 2016 р.
5. Дончак Л. Г., Ціхановська О. М. Сутність та удосконалення стратегічного управління підприємством, ISSN 2410-3748, *Економіка. Управління. Інновації*. Випуск № 2 (17), 2016 р.